

NOS

Medlemsorgan för Föreningen Natur och Samhälle i Norden. Utkommer med 4 nr per år.
Nr 2 maj 1984.

NOS

Ledare

Av ekonomiska, arbetsmässiga och kanske även kvalitetsmässiga orsaker kommer vi i år enligt styrelsebeslut att ge ut två "vanliga" NOS-ar och två mindre avancerade alster likt det Du håller i handen just nu, bästa läsare. Innehåller som synes i huvudsak program (som inte är det sämsta).

Som nybliven ordförande, vald på vårmötet av styrelseledamöterna och hela två övriga medlemmar, får jag på

mina och den nyblivne kassören Börje Åhgrens vägnar tacka för det stora förtroende som medlemskåren visat.

Förlåt ironin, men det är tråkigt att man ska behöva hota med nedläggning av föreningen för att några fler ska dyka upp. Heder åt Hans Drake och Bo Zachrisson som föreställde folksamling med den äran.

Det är en aning vemodigt att börja ordförandebanan med nedskärning av föreningens

flaggskepp NOS, men å andra sidan har vi levt över våra tillgångar länge nog. Glöm nu inte att skriva och skicka in artiklar till nästa nummer, manusstopp den 20 augusti.

Tills vidare ber jag er njuta av och utnyttja vårt verkligt mångsidiga program och tillönskar er en glad pingst (kanske på Gotska Sandön) och en dito midsommar (i Skåne?).

Kjell Pettersson

PROGRAM

FNSiN/S

Program i FNSiN Stockholm

Örskär - fåglar och skärgårdsnatur i norra Uppland.

Fre - lör 11 - 12/5

Vi åker i egna bilar på fre-

dagskvällen och tältar på Örskär om det ordnar sig med båttransport från Gräsö. Annars besöker vi Ledskär och Fågelsundet i närheten. Hemfärd lördag eftermiddag/kväll. Kostnaden blir som vanligt halv statlig bilersättning plus några tior för eventuell båttransport.

Anmälan helst före 10/5 till Kjell Pettersson, 08/25 78 17(B), 34 03 60(A).

Förmöte paddling N:a Uppland.
Tis 15/5 kl 18.00 i Lokalen

Se förra NOS.
Staffan Hermansson,
0758/159 47(B).

Paddlingsbilder och förmöte paddling vid Västervik.

Tis 15/5 kl 19.00 i Lokalen

Se förra NOS.

Staffan Hermansson, se ovan.

Lugnvattenspaddling i norra Uppland.

19 - 20/5

Se förra NOS.

Staffan Hermansson, se ovan.

Förmöte Skåneresa midsommar.

Tis 22/5 kl 19.00 i Lokalen

Vi tittar på bilder från de områden i Skåne som vi kommer att besöka i midsommar.

Sista anmälningssdag 22/5.

Anders Schaerström,
Hägerstensvägen 141,
126 48 HÄGERSTEN,
08/744 14 83(B).

Fiske på Stockholms ström.

Slutet av maj

Se förra NOS.

Kaj Valtersson,
0753/815 87(B), 08/16 21 77(A)

Förmöte Gotska Sandön, pingst.

Mån 4/6 kl 19.00 i Lokalen

Se förra NOS.

PeO Sundqvist, 08/50 73 19(B).

Picknick på Långholmen.

Ons 6/6 kl 18.00 västra udden

Se förra NOS.

PeO Sundqvist, se ovan.

Gotska Sandön i pingst.

9 - 11/6

Se förra NOS.

PeO Sundqvist, se ovan.

Förmöte norra Halland.

Tor 14/6 kl 19.00 i Lokalen

Bilder från det fantastiska Halland kommer att visas.
Anders Schaerström, se ovan.

Ugglevikskällan.

Lör 16/6 kl 22.00

Se förra NOS.

Harald Eneroth, 08/34 26 74(B)

Skåneresa i midsommar.

22 - 24/6

Se förra NOS och blänkare nedan. Anmälan till

Anders Schaerström, se ovan.

Paddling vid Västervik.

30/6 - 8/7

Se förra NOS.

Staffan Hermansson, se ovan.

Långresa: Shetland.

I sommar

Se förra NOS. Sista anmälningssdag 20/5.

Edgar Schuldt, 0762/782 89(B).

Grönland 1984.

I sommar

Se förra NOS. Upplysningar av Kalle Lundqvist,
08/758 83 38(B).

Norra Halland: region i förvandling.

Början av augusti

Låt oss göra ett par dagars rundtur till den oskiftade 1700-talsbyn Åskhult, de övergivna skvaltkvarnarna och nästan glömda stigar djupt inne i de Halländska skogarna. Som kontrast kan vi kanske besöka Värö bruk och Ringhals vid kusten.

I Varberg kan vi besöka fästningen som nu är museum och bland annat hyser den famösa kulknapp som sägs ha blivit Karl XII:s död. Vi kan rent av inkvartera oss i de forna fängelsehålorna.

På Getterön kan vi svalka oss i de salta vågorna, leta granater och studera fågellivet. Anmälan senast 14/6 till Anders Schaerström, se ovan.

Anholt.

Början av augusti

Jag har länge velat komma till Anholt. Finns det någon mer som har lust att fara dit ett par dagar i början av augusti?

Man kan eventuellt flyga från Varberg (max fem personer), annars tar man sig över med båt från Grenå.

Hör av dig senast 29/5 till Anders Schaerström, se ovan.

Förmöte fjällvandring Rondane.

Tor 16/8 kl 19.00 i Lokalen

Fina höstbilder från Grövelsjön och Kebnekajsefjällen utlovas. Utrustningsdiskussion. Anmälningssavgift 20:- senast 16/8 till postgiro 50 31 97 - 6.

Gösta Johansson,
08/712 82 58(B), säkrast fredagskvällar.

Sandemar.

Lör 18/8 om morgonen

Traditionell vaderskådning med stövlar. Vi kommer bland annat att se gräddan av de arktiska vadarfåglarna passera revy i våra optiska instrument (kikare) medan vi njuter av prickig kormackan och vad vi nu har i termoserna. Kjell Pettersson, se ovan.

Rondane - fjällvandring.

1/9 - 10/9

Tåg genom Gudbrandsdalen till Rondanefjällen i höstfärger. Övernattning i hyttor. Gösta Johansson, se ovan.

Bildvisning - programafton.

Mån 3/9 kl 19.00 i Lokalen

Flera personer visar bilder från kända och okända resmål. Tag med dina bilder och dina programidéer!

Harald Eneroth, se ovan,
Staffan Hermansson, se ovan.

Förmöte paddling Marvikarna.
5/9 kl 19.00 i Lokalen

Staffan Hermansson, se ovan.

Paddling i Marvikarna.
8 - 9/9

Akers Styckebruk till Gnesta. Paddling på ett av Sörmlands vackraste sjösystem. Kom till förmötet i Lokalen 5/9 kl 18. Pris 130:- insättes senast 30/8 på postgiro 78 70 00 - 9. Staffan Hermansson, se ovan.

Svamputflykt.
22/9

Vi tar svampböcker och termos med oss och åker ut med pendeltåg till Sörmländska skogar. Anmälan till Maija, 08/737 63 99(A).

Tyrestavandring.
29 - 30/9

Pendeltåg från Stockholm lördag ca 13.00 till Handen. Buss därifrån mot Dalarö. Gå av vid hållplatsen Sandemars gård (sjöfåglar). Vandring till Ava - Stensjön (fornborg). Lägerbål. Medtag flöjt eller dylikt. Allsångsledare sökes! Söndag hem över Tyresta med Stockholms största urskog. Förhandsanmälan till Gösta Johansson, se ovan.

Skåne

Exkursion till södra Skåne.
Midsommarhelgen 22 - 24/6

Preliminärt program:

Individuell förflyttning till Skåne (Malmö).

22/6: Malmö - Kåseberga. Vi åker med hyrd bil till Kåseberga för att bese Ale stenar - skeppssättning, observatorium och kalender, ett skåniskt Stonehenge? På vägen

dit kan vi se skånska slott och herresäten, Gladsax (där man kan finna ametister), urbergshorsten Stenshuvud och strandhedarna vid Knäbäck, Benestads fossilrika kalktuff eller Dag Hammarskjölds Backåkra. Vid Kåseberga kan man inhandla rökt fisk till mid-sommarsupén. Läger vid Kåseberga.

23/6: Kåseberga - Kåmpinge. Vi kör längs den enastående kustvägen (Anders Österlings "På kustvägen"). Vi strosar en stund i Ystad bland korsvirkeshusen och tittar på klostret. Sedan fortsätter vi till Skateholm, där vi under sakkunnig ledning ser på utgrävningarna av en 7000-årig sydkustboplats. Eventuellt stannar vi en stund för att se på den märkliga runstenen på Tullstorps kyrkogård. Vid Smygehuk stannar vi för att känna att vi befinner oss på skandinaviska halvöns sydligaste spets. I närheten har vi det före detta kalkbrottet, där man kan finna orkidéer samt de gamla kalkugnarna som var i bruk ännu på 1930-talet. Strax öster om Trelleborg bör vi vandra en stund på Dalköpinge ängar. Detta naturreservat avgränsas i söder av Östersjön och i norr av kustvägen som är anlagd på Järavallen, dvs Litorinahavets strandlinje. I den artrika floran märks flera orkidéarter. Inom området finns även ruinen efter det så kallade Lübeckerkapellet, där lybeckarna under hansatiden höll gudstjänster.

I Trelleborg kan vi se flera av skulptören Axel Ebbes verk, framför allt Invalidmonumentet, monumentet över de krigsinvaliderna som dog under transporten genom Sverige under första världskriget och begravs i Trelleborg.

Vi slår läger vid stranden väster om Trelleborg och hopplas på en fantastisk solnedgång över havet.

24/6: Kåmpinge - Malmö. Vi tar god tid på oss på Falsterbohalvön, utforskar klitterlandskapet, besöker Falsterbo kyrka som en gång varit översändad och grävts fram.

I Skanör kan vi ta en hastigtitt på "slottsruinen" innan vi fortsätter genom det flacka landskapet.

Utmed Öresundskusten mellan Skanör och Malmö finns ett stort stråk av flacka strandängar, som antas ha varit betesmarker i flera tusen år. Nu anses ängarna vara ett av våra främsta våtmarksområden. Vi kan stanna till i Stenlarp, där man från toppen av en ättehögd kan se femton andra högar. Vid Skegrie möts gammalt och nytt i form av en stendös och ett vindkraftverk. Sålunda tar vi oss tillbaka till Malmö, "parkernas stad", där nätterna är fyllda av näktergalssång.

Individuell återres.

Anders Schaerström, se ovan.

FNSiN

Föreningen Natur och Samhälle i Norden

Föreningens adress:
Box 49015 100 28 Stockholm

Lokal i Stockholm:
Upplandsgatan 80, till vä om porten.
Tel: 08/33 49 59

Lokalförening:
FNSiN/U
Box 15007 750 15 Uppsala

Postgiro:
50 31 97-6 (Huvudkonto)
67 01 50-2 (Medlemsavgifter)

60 80 83-2 (Best. av skrifter)

Medlemsavgift 1984 60:-
Familjemedlem 10:-

Redaktionen ansvarar icke för att allt insänt material publiceras. Dessutom måste av kostnadsskäl ibland somligt material flyttas till kommande nummer.

Eftertryck helt eller delvis utanför föreningen förbjuds. Men man kan ju fråga oss om tillstånd förstås.

ISSN 0348-7970

Ansvarig utgivare:

Kjell Pettersson, Kinnekullevägen
42, 161 34 Bromma. Tel 08/34 03 60
(A), 08/25 78 17 (B).

Redaktion: Owe Lundin, Kjell Pettersson,
PeO Sundqvist, Bo Zachrisson, m fl.

Manusstopp nästa NOS: 20/8

Manusstopp nästa program: 17/9

Programförklaring

Föreningen Natur och Samhälle i Norden (FNSiN) är en partipolitiskt obunden, ideell förening.

Föreningen vill samla intresserade av miljöfrågor och levnadsvillkor till ett allsidigt studium av natur och samhälle i Norden.

Att upptäcka tillsammans är vår grundidé.

Vi arrangerar **EXKURSIONER** till intressanta områden. Vi har gjort resor till Gotska Sandön, Bornholm, Stockholms skärgård och svenska fjällen. Vi har paddlat kanot i Bergslagen, Sörmland och Uppsala, där vi efter intresse kunnat studera fauna, flora, arkeologi och kulturhistoria. Vi har gjort landskapsresor till Ångermanland och Skåne. Vi har plockat

svamp i skogarna kring Stockholm och tranbär på hälsingemyrar.

Vi arrangerar årligen **EXPEDITIONER** till områden nära och fjärran. Lofoten, Färöarna, Island, Spetsbergen, Grönland och Alaska är några av de områden som hittills besökts. Varje resa förbereds genom studiecirklar. Erfarenheterna tillvaratas och publiceras ofta i bok- eller kompendieform.

Vi arrangerar **STUDIECIRKLAR**. Några ämnen har varit skärgården, energifrågor, fjällkunskap och foto.

Vi arrangerar **FÖREDRAG** i en mängd aktuella ämnen, såsom lägenhetsamhälle, bostadsmiljöer, rese- skildringar m.m.

Vi agerar **MILJÖPOLITISKT**.

Nedre Dalälven, Tyresta-Åva och Järvafältet är några av de områden vi engagerat oss i.

Som du ser har FNSiN en mångsidig inriktning där ditt speciella intresse blir tillgodosett och där du genom din medverkan kan berika föreningen. Dessutom glömmet vi inte att ha trevligt. Som medlem är du välkommen att delta i dessa arrangemang. Resor och utflykter genomförs, till låga självkostnadspriser, av respektive resgrupp. Som medlem får du dessutom 4 nummer av NOS, medlemstidningen, fylld av intressant material och program. Medlemsavgiften 1984 är faktiskt blygsamma 60:-. Sätt in den på pg 67 01 50-2.

FNSiN/Skrifter & Böcker

Föreningens skrifter kan beställas genom att betalningen sättes in på postgiro 60 80 83-2, FNSiN.

Ange avsändare och vad beställningen avser. Priserna inkluderar porto och moms.

Upplysningar om skrifterna lämnas av Conny Karlsson, Sköttmors väg 7B, 781 64 Borlänge, tel 0243/140 74.

Gotska Sandön

2:a upplagan. En tvärfacklig beskrivning. Innehåller artiklar om geologi, dyner, flora, fauna, historia och livet på ön. Den första boken som behandlar ön ur alla synvinklar. Rikligt illustrerad med teckningar, kartor och foton. 112 sid. pris 35:- inkl porto och moms. Medlemmar 25:-

En färd till Island 1977.

En reseberättelse om vad man kan råka ut för längs Islands vägar kombinerat med avsnitt om geologi, flora, fågelliv och andra intressanta ämnen. Rikligt illustrerad. Pris 30:- inkl porto

och moms. Medlemmar 25:-

Ortnamn

Författare Christer Westerdahl. En kort introduktion till tolkningen av svenska, finska och lapska ortnamn i Sverige. Pris 13:-, medlemmar 10:-.

Tyresta

2:a upplagan. En tvärfacklig beskrivning av ett av mellansveriges finaste vildmarksområden. Innehåller artiklar om allmän kulturhistoria, arkeologi, ortnamn, kvartärgeologi, geologi, flora och fauna. Rikt illustrerad med kartor och teckningar. 32 sidor. Pris 15:-, medlemmar 12:-.

Spetsbergen — land i norr.

Förord från Arktispionjären Helge Ingstad. En allsidig bild av Spetsbergen ges genom de 25 artiklarna som bl a behandlar historia, valfångst, kolbrytning och oljeletning, geologi, växt- och djurliv. 168 sid. Pris 48:- inkl porto och moms. Medlemmar 37:-.

Ur Uppsalas historia.

Författare Gunnar Carlin. Behandlar historia och historier om många av de äldre byggnader du finner i det nuvarande Uppsala. Illustrerad. 17 sid. pris 7:- inkl porto.